

Na osnovu člana 12 Zakona o Direkciji za finansije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 19/07), a u skladu s članom 10 stavom 4 tačkom c) Zakona o računovodstvu i reviziji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 22/16) direktor Direkcije za finansije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, donosi

PRAVILNIK
KOJIM SE UTVRĐUJE METODOLOGIJA ZA OCJENU BONITETA OBVEZNIKA
IZVJEŠTAVANJA I DRUGI POSTUPCI OD ZNAČAJA ZA USPOSTAVLJANJE I
FUNKCIONISANJE REGISTRA IZVRŠENIH OCJENA BONITETA

Član 1
(Predmet pravilnika)

Pravilnikom kojim se utvrđuje metodologija za ocjenu boniteta obveznika izvještavanja i drugi postupci od značaja za uspostavljanje i funkcionisanje Registra izvršenih ocjena boniteta (u daljnjem tekstu: „Pravilnik“) uređuju se načela i osnove metodologije za ocjenu boniteta, postupak utvrđivanja ocjene boniteta, sadržaj bonitetnih razreda obveznika izvještavanja i sadržaj i forma potvrde o bonitetu obveznika izvještavanja.

Član 2
(Pojmovi)

Pojedini izrazi korišteni u tekstu ovog pravilnika imaju sljedeće značenje:

- a) **Sektor za obradu finansijskih izvještaja** (u daljnjem tekstu: „Sektor“) je organizacioni dio Ureda direktora Direkcije za finansije regulisan članom 10 Zakona o računovodstvu i reviziji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 22/16), (u daljnjem tekstu: „zakon“);
- b) **Obveznik izvještavanja** je pravno lice koje Sektoru predaje finansijske i druge izvještaje, u skladu sa zakonom;
- c) **Bonitet** je sposobnost obveznika izvještavanja da podmiruje kratkoročne i dugoročne obaveze, upravlja imovinom i izvorima finansiranja, te kreiranja finansijskih rezultata;
- d) **Ocjena boniteta** predstavlja omjere, koeficijente i procenete dobijene racio analizom, na osnovu podataka iz finansijskih izvještaja obveznika izvještavanja;
- e) **Kategorije boniteta** su likvidnost, solvetnost, efikasnost korištenja imovine, operativna efikasnost, profitabilnost i rentabilnost;
- f) **Bonitetni razred** predstavlja vrijednosti finansijskih pokazatelja razvrstanih po veličinama S, A, B, C i D;
- g) **Zahtjev** je pisani ili elektronski zahtjev kojim korisnik ocjene boniteta traži ocjenu boniteta;
- h) **Naknada** je novčana naknada izražena u KM, koju određeni korisnik ocjene boniteta plaća za izdatu potvrdu o ocjeni boniteta, u skladu sa zakonom;
- i) **Korisnik ocjene boniteta** je javnost, organi zakonodavne i izvršne vlasti, organizacije i institucije, akademska zajednica, poslovne i stručne asocijacije, pravna i fizička lica.

Član 3
(Načela metodologije)

- (1) Metodologija za ocjenu boniteta zasniva se na sljedećim načelima:

- a) javnost,
 - b) jednostavnost, definiranost, razumljivost,
 - c) upotrebljivost i
 - d) objektivizacija.
- (2) Načelo javnosti podrazumijeva da je metodologija dostupna javnosti.
- (3) Načelo jednostavnosti podrazumijeva da je sistem ocjene boniteta jednostavan, što znači da je jasno definisan i razumljiv.
- (4) Načelo upotrebljivosti znači da je sistem upotrebljiv za većinu obveznika izvještavanja iz Registra finansijskih izvještaja Sektora.
- (5) Načelo objektivizacije podrazumijeva isključenje ili svođenje mogućnosti subjektivnosti u procjeni na najmanju moguću mjeru.

Član 4 (Osnovi metodologije)

Osnovi metodologije baziraju se na izračunu karakterističnih koeficijenata finansijske racio analize, te uporedbi tih koeficijenata za pojedinačnog obveznika izvještavanja, za kojeg se ocjenjuje bonitet, s vrijednostima istih koeficijenata drugih obveznika izvještavanja iz iste privredne grane, te iskazivanju relativne pozicije.

Član 5 (Ocjena boniteta)

- (1) Ocjena boniteta se formira na osnovu podataka iz finansijskih izvještaja obveznika izvještavanja.
- (2) Ocjena boniteta zasniva se na finansijskim pokazateljima: omjerima, koeficijentima i procentima, dobijenim racio analizom, na osnovu podataka iz finansijskih izvještaja obveznika izvještavanja.
- (3) Ocjena boniteta iskazuje se pozicioniranjem obveznika izvještavanja za kojeg se ocjenjuje bonitet u bonitetne razrede za svaku kategoriju boniteta.
- (4) Sektor ne daje konačnu i kategoričnu ocjenu boniteta u brojčanoj formi, nego se ocjena pozicionira iznošenjem oznaka koje se dobiju rangiranjem obveznika izvještavanja u odnosu na privrednu granu kojoj pripada.

Član 6 (Kategorije boniteta)

Pokazatelje za ocjenu boniteta, koji se utvrđuju na osnovu finansijskih podataka iz ove metodologije i vode se posebno po grupama obveznika izvještavanja, čine sljedeće kategorije:

- a) Likvidnost, odnosno kratkoročna pozicija predstavlja sposobnost obveznika izvještavanja da tekućom imovinom izmiruje kratkoročne obaveze;

Pokazatelj	Formula	AOP
Tekući omjer	$\frac{\text{Tekuća sredstva}}{\text{Kratkoročne obaveze}}$	$\frac{035}{140}$
Ubrzani omjer	$\frac{\text{Gotovina, kratkoročna potraživanja i plasmani}}{\text{Kratkoročne obaveze}}$	$\frac{043}{140}$
Omjer gotovine	$\frac{\text{Gotovina i ekvivalenti+finansijska sredstva za prodaju}}{\text{Kratkoročne obaveze}}$	$\frac{044+058}{140}$
Produktivnost obrtnog kapitala	$\frac{\text{Poslovni prihodi}}{\text{Tekuća sredstva - Kratkoročne obaveze}}$	$\frac{201}{035-140}$

Omjer zaliha i obrtnog kapitala	$\frac{\text{Zalihe i sredstva namijenjena prodaji}}{\text{Tekuća sredstva - Kratkoročne obaveze}}$	036 035-140
---------------------------------	---	----------------

- b) Solventnost, odnosno dugoročna pozicija predstavlja sposobnost obveznika izvještavanja da ukupnom imovinom pokriva ukupne obaveze;

Pokazatelj	Formula	AOP
Omjer finansijske stabilnosti	$\frac{\text{Stalna sredstva i dugoročni plasmani}}{\text{Kapital + Dugoročne obaveze}}$	$\frac{001}{101+131}$
Omjer duga i kapitala	$\frac{\text{Dugoročne obaveze+ Kratkoročne obaveze}}{\text{Kapital}}$	$\frac{131 + 140}{101}$
Omjer zaduženosti	$\frac{\text{Dugoročne obaveze+ Kratkoročne obaveze}}{\text{Poslovna aktiva}} \times 100$	$\frac{131+140}{065} \times 100$
Omjer finansiranja kapitalom	$\frac{\text{Kapital}}{\text{Poslovna aktiva}} \times 100$	$\frac{101}{065} \times 100$
Pokriće troškova kamata	$\frac{\text{Dobit od poslovnih aktivnosti}}{\text{Rashodi kamata}}$	$\frac{229}{240}$

- c) Efikasnost korištenja imovine predstavlja sposobnost obveznika izvještavanja da imovinom stvara finansijski rezultat;

Pokazatelj	Formula	AOP
Koeficijent obrta imovine	$\frac{\text{Poslovni prihodi}}{\text{Poslovna aktiva}}$	$\frac{201}{065}$
Koeficijent obrta kratkoročne imovine	$\frac{\text{Poslovni prihodi}}{\text{Tekuća sredstva}}$	$\frac{201}{035}$
Koeficijent obrta zaliha	$\frac{\text{Poslovni prihodi}}{\text{Zalihe i sredstva namijenjena prodaji}}$	$\frac{201}{036}$
Koeficijent obrta potraživanja	$\frac{\text{Poslovni prihodi}}{\text{Kratkoročna potraživanja}}$	$\frac{201}{047}$
Koeficijent obrta investicije	$\frac{\text{Poslovni prihodi}}{\text{Osnovni kapital + dugoročne obaveze}}$	$\frac{201}{102 + 131}$

- d) Operativna efikasnost predstavlja omjer u kojem obveznik izvještavanja pretvara inpute poslovnog procesa u rezultate;

Pokazatelj	Formula	AOP
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	$\frac{\text{Ukupni prihodi}}{\text{Ukupni rashodi}}$	$\frac{201+231+246+270}{214+238+257+280}$
Ekonomičnost operativnog poslovanja	$\frac{\text{Poslovni prihodi}}{\text{Poslovni rashodi}}$	$\frac{201}{214}$
Omjer operativne imovine	$\frac{\text{Nekretnine, postrojenja i oprema +zalihe}}{\text{Poslovna aktiva}}$	$\frac{008+036+047}{065}$
Trajanje naplate potraživanja	$\frac{\text{Broj dana razdoblja}}{\text{Koeficijent obrta potraživanja}}$	$\frac{365 \text{ dana}}{\frac{201}{047}}$

Prihod po zaposlenom	<u>Poslovni prihodi</u> Broj zaposlenih na bazi sati rada	<u>201</u> 323
----------------------	--	-------------------

e) Profitabilnost i rentabilnost predstavlja sposobnost obveznika izvještavanja da kreira profit i povrat na uloženi kapital;

Pokazatelj	Formula	AOP
Bruto profitna marža	$\frac{\text{Poslovni prihodi} - (\text{nabavna vrijednost prod. robe} + \text{materijalni troš} + \text{troš plata})}{\text{Poslovni prihodi}}$	$\frac{201 - (215 + 216 + 217)}{201}$
Operativni prinos	$\frac{\text{Neto dobit perioda}}{\text{Ukupan prihod}} \times 100$	$\frac{298}{201 + 231 + 246 + 270} \times 100$
Prinos na ukupnu imovinu (ROA)	$\frac{\text{Neto dobit perioda}}{\text{Poslovna aktiva}}$	$\frac{298}{065}$
Prinos na kapital (ROE)	$\frac{\text{Neto dobit perioda}}{\text{Osnovni kapital}}$	$\frac{298}{102}$
Indeks finansijske poluge	$\frac{\text{ROE}}{\text{ROA}}$	$\frac{298/102}{298/065}$

Član 7 (Bonitetni razredi)

- (1) Razvrstavanje u bonitetne razrede se vrši dovođenjem vrijednosti finansijskog pokazatelja u odnos s vrijednošću medijane istog pokazatelja svih obveznika izvještavanja iz privredne grane u kojoj obveznik izvještavanja posluje.
- (2) Za finansijske pokazatelje u kojima se performansa obveznika izvještavanja cijeni tako da se veća vrijednost tog pokazatelja smatra boljom, kriteriji za razvrstavanje u bonitetne razrede su sljedeći:
 - a) Bonitetni razred "S" – vrijednost finansijskog pokazatelja veća ili jednaka od 190% vrijednosti medijane istog pokazatelja svih obveznika izvještavanja iz privredne grane u kojoj obveznik izvještavanja posluje;
 - b) Bonitetni razred "A" – vrijednost finansijskog pokazatelja manja od 190% vrijednosti medijane, a veća ili jednaka od 130% vrijednosti medijane istog pokazatelja svih obveznika izvještavanja iz privredne grane u kojoj obveznik izvještavanja posluje;
 - c) Bonitetni razred "B" - vrijednost finansijskog pokazatelja manja od 130% vrijednosti medijane, a veća ili jednaka od 70% vrijednosti medijane istog pokazatelja svih obveznika izvještavanja iz privredne grane u kojoj obveznik izvještavanja posluje;
 - d) Bonitetni razred "C" - vrijednost finansijskog pokazatelja manja od 70% vrijednosti medijane, a veća ili jednaka od 10% vrijednosti medijane istog pokazatelja svih obveznika izvještavanja iz privredne grane u kojoj obveznik izvještavanja posluje;
 - e) Bonitetni razred "D" - vrijednost finansijskog pokazatelja manja od 10% vrijednosti medijane istog pokazatelja svih pravnih lica iz privredne grane u kojoj pravno lice posluje;
- (3) Za finansijske pokazatelje u kojima se performansa obveznika izvještavanja cijeni tako da se manja vrijednost tog pokazatelja smatra boljom, kriteriji za razvrstavanje u bonitetne razrede su sljedeći:
 - a) Bonitetni razred "S" – vrijednost finansijskog pokazatelja manja ili jednaka od 10% vrijednosti medijane istog pokazatelja svih obveznika izvještavanja iz privredne grane u kojoj obveznik izvještavanja posluje;

- b) Bonitetni razred "A" - vrijednost finansijskog pokazatelja veća od 10% vrijednosti medijane, manja ili jednaka od 70% vrijednosti medijane istog pokazatelja svih obveznika izvještavanja iz privredne grane u kojoj obveznik izvještavanja posluje;
- c) Bonitetni razred "B" - vrijednost finansijskog pokazatelja veća od 70% vrijednosti medijane, a manja ili jednaka od 130% vrijednosti medijane istog pokazatelja svih obveznika izvještavanja iz privredne grane u kojoj obveznik izvještavanja posluje;
- d) Bonitetni razred "C" - vrijednost finansijskog pokazatelja veća od 130% vrijednosti medijane, a manja ili jednaka od 190% vrijednosti medijane istog pokazatelja svih obveznika izvještavanja iz privredne grane u kojoj obveznik izvještavanja posluje;
- e) Bonitetni razred "D" - vrijednost finansijskog pokazatelja veća od 190% vrijednosti medijane istog pokazatelja svih obveznika izvještavanja iz privredne grane u kojoj obveznik izvještavanja posluje.

Član 8

(Izračun finansijskih pokazatelja)

- (1) Izračun finansijskih pokazatelja neophodnih za ocjenu boniteta vrši se korištenjem vrijednosti iz finansijskih izvještaja obveznika izvještavanja, bilansa stanja i bilansa uspjeha, prema obrascima iz tabela propisanim članom 6 ovog pravilnika,
- (2) Finansijski podaci i pokazatelji utvrđuju se iz potpunih i računski tačnih redovnih godišnjih finansijskih izvještaja obveznika izvještavanja.

Član 9

(Forma i sadržaj potvrde o ocjeni boniteta)

- (1) Potvrda o ocjeni boniteta može se, uz naknadu, izdati u dvije forme:
 - a) osnovnoj,
 - b) proširenoj.
- (2) Osnovna potvrda o ocjeni boniteta sadrži razvrstavanje obveznika izvještavanja u bonitetne razrede po kategorijama boniteta, korištenjem ponderisanih prosječnih vrijednosti finansijskih pokazatelja unutar kategorije boniteta, za obveznika izvještavanja i privrednu granu u kojoj obveznik izvještavanja posluje.
- (3) Ponderisani prosjek se računa korištenjem jednakih pondera za svaki finansijski pokazatelj unutar jedne kategorije boniteta.
- (4) Proširena potvrda o ocjeni boniteta sadrži osnovnu potvrdu, te razvrstavanje obveznika izvještavanja u bonitetne razrede po svakom od finansijskih pokazatelja u okviru kategorije boniteta.

Član 10

(Stupanje na snagu Pravilnika)

Ovaj pravilnik stupa na osmog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Brčko distrikta BiH.

Broj: 02-04.1-504/17
Datum: 18. 08. 2017. godine

Direktor Direkcije
Mato Lučić, dipl. oec., s. r.